

Afghanistan

NYTT

TIDSKRIFT FRÅN SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN NR 4 2019

TEMA

Skolor
i skottlinjen

NYHET

Kriget blir
våldsammare

KULTUR

Pennan starkt
men farligt vapen

Snart kan Marzia gå
i skolan i stället för
att hämta vatten.

REPORTAGE | SAKS VERKSAMHET

Rent vatten ett lyft för byn

NYTT
Afghanistan
INNEHÅLL
Nr 4 2019

26

6

25

23

” SAKs långsiktiga insatser är bollar som satts i rullning.

Andreas Stefansson, generalsekreterare SAK

22

- 4 **AFGHANISTAN I KORTHET** Oenighet om rösträkning, fredssamtal på gång i Kina och menshälsa.
- 6 **TEMA** Attacker mot skolor gör att fler missar utbildning. Möt eleverna som går till skolan trots rädslan.
- 13 **NYHET** Kriget ökar i intensitet och den afghanska staten förlorar kontroll över allt fler områden.
- 14 **ANALYS** Den afghanska jordbrukspolitiken har misslyckats. Planerarna måste byta berättelse.
- 16 **BILDEN** Konstutställning i Herat visar de utmaningar som afghanska kvinnor ställs inför.
- 22 **KULTUR** Journalisten Najwa Alimi tror på journalistikens makt att förändra kvinnors situation.

SAKS VERKSAMHET

- 23 **ANDREAS HAR ORDET** Parallellt med kriget sker förändringar till det bättre.
- 24 **SAK I KORTHET** Afghanistan-nytt har återsett Nasira Haqjou, som arbetar som sömmerska sedan hon yrkesutbildades genom SAK.
- 26 **SAKS VERKSAMHET** Vattenprojekt ger barn chans till skola och bättre hälsa.
- 28 **ENGAGEMANG** Populärt på bokmessa, fler ska engageras och Lina Mälberg ordförande med ambitioner i Uppsala.

Att trotsa rädslan för en bättre framtid

Tioåriga Shukria är livrädd när hon går till skolan. 13-åriga Hamede blir förhörd av sin bror som vill kolla att hon lärt sig något. Annars är det ju ingen idé för familjen att ta alla de risker det innebär för hennes säkerhet att skicka henne till skolan.

1948 enades världens länder om att utbildning är en mänsklig rättighet. Enligt internationell humanitär rätt får civila inte vara en måltavla i krig och ska skyddas så gott det går. Trots det finns det många fler elever än Shukria och Hamede som är rädda när de går till skolan i Afghanistan. Barn hålls hemma för att föräldrarna är oroliga över deras säkerhet. Skolor hålls stängda på grund av hot och våld.

TEMAT FÖR DET HÄR numret är ”Skolor i skottlinjen”. Det är inte bara en braskande rubrik, det är också verkligheten för många afghaner. I den här tidningen möter du några av dem. Shukrias by befinner sig bokstavligen mitt i skottlinjen. Det är en negativ nyhet att attackerna mot skolor har ökat. Men i intervjuerna möter vi samtidigt en annan verklighet. Samma barn som är rädda när de går till skolan säger också att de älskar den. Lärare ser kampen för kunskap som vägen framåt mot en ljusare framtid. Föräldrar och barn tar trots allt riskerna för att utbildning ger deras barn chans till ett bättre liv.

Att arbeta på SAK är att se en massa olika versioner av verkligheten samtidigt. Krig, enorm

fattigdom och våldsamt förtryck av flickor och kvinnor. Men samtidigt modiga människor som skickar sina barn till skolan, utbildar sig, trotsar fördomar och tabun, jobbar som lärare trots risken för attacker. Byråden som ser vilka behov som finns och vilka hinder som behöver övervinnas, och som verkar för att ändra förutsättningarna. Som byråden i distriktet Shulgara, där vattenledningsprojekt både gör det möjligt för barn att gå i skolan och att slippa bli sjuka av smutsigt vatten.

NYHETSVÄRDERINGENS LOGIK gör att vi mest nås av de negativa nyheterna. I Afghanistan-nytt berättar vi också de positiva nyheterna, om förändringarna som sker gradvis. Kriget i Afghanistan ökar i intensitet. Det är verkligen illa. Men de flesta människorna i Afghanistan kämpar på med sin egen vardag. I byn Zemini planterade byborna träd för att göra skolmiljön finare. En liten handling som i alla fall för mig säger så oerhört mycket. ●

” Samma barn som är rädda när de går till skolan säger också att de älskar den.

Eva Kellström Froste

Eva Kellström Froste
Redaktör Afghanistan-nytt

FOTO: MALIN HOELSTAD

”Utbilda militär i humanitär rätt”

STATISTIKEN ÄR TYDLIG, allt fler civila i Afghanistan dödas i flygräder och sökoperationer genomförda av afghansk och internationell militär. SAK fick erfara konsekvenserna av det när en av de kliniker SAK driver attackerades i somras.

Att attackera skolor och sjuk-

hus eller använda dem i militära syften är brott mot den internationella humanitära rätten. Som ett av de länder som är med och utbildar den afghanska militären i Natos insats Resolute Support Mission skulle Sverige kunna göra skillnad.

I december beslutar riksdag-

en om Sveriges fortsatta militära bidrag till Afghanistan. SAK tycker att det är dags att Sverige börjar sätta tydliga mål för insatsen, mål för att utbilda om skydd av civila och stärka respekten för den humanitära rätten.

HEDVIG SÖDERLUND
Policyhandläggare på SAK

FOTO: RITO SMITH, US AIR FORCE

Ett amerikanskt F-16-plan på Bagram flygfält.

SAK Svenska Afghanistankommittén

AFGHANISTAN-NYTT är en medlemstidning som ges ut av Svenska Afghanistankommittén fyra gånger per år. Den innehåller ett tema med fokus på situationen i Afghanistan, reportage från SAKs utvecklingsarbete samt information om ideellt engagemang i Sverige.
ANSVARIG UTGIVARE | Peder Jonsson
REDAKTÖR | Eva Kellström Froste

FORMGIVNING | Serpentin Media
ISSN 0280-7041
TRYCK | Trydells Tryckeri AB, Laholm
UPPLAGA | 10 000 ex
PRESSLAGD | 28 november 2019
OMSLAG | Marzia missar ofta skolan för att hon hämtar vatten. Men snart får byn rent vatten, tack vare ett SAK-stött projekt. Foto: Bashir Ahmad Fayaz

KONTAKT | Svenska Afghanistankommittén
Malmgårdsvägen 63, 116 38 Stockholm
Tel 08-545 818 40
info@sak.se, www.sak.se

Afghanistan-nytt stöds med bidrag från Sida. Sida delar inte nödvändigtvis de åsikter som framförs. SAK ansvarar för innehållet.

AKTUELLT I AFGHANISTAN

Eldgivning i Freedom Sentinel, USA:s antiterroristenhet i Afghanistan.

Zalmay Khalilzad

Intra-afghanska samtal planeras

USA:s specialsändebud för de afghanska fredssamtalen, Zalmay Khalilzad, har fortsatt med att träffa olika parter för att diskutera vägen framåt.

Förhandlingarna mellan USA och talibanerna har fortfarande inte återupptagits, men den 25 november rapporterade Tolo News att inofficiella diskussioner pågick mellan USA och talibaner i Qatar.

I slutet av oktober kom Khalilzad till Kabul. Han träffade flera afghanska ledare, före presidenten Hamid Karzai och andra politiker.

Den afghanska regeringen har försäkrat

att en bred delegation är förberedd för intra-afghanska samtal, och anser att vapenvila är en av förutsättningarna för att samtal ska kunna inledas. Förberedelser pågår för att hålla samtal mellan de afghanska parterna i Kina. Ett möte mellan representanter för den afghanska regeringen, politiker, civilsamhällesaktörer och talibaner planeras att hållas i Beijing inom kort.

Talibanerna har hittills vägrat gå med på eldupphör och det anses inte troligt att de inleder samtal med den afghanska regeringen innan de kommit överens med USA.

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Kraftsamling för menshälsa

På den internationella dagen för flickors hälsa åtog sig Afghanistans första dam, Rula Ghani, tillsammans med ministerierna för utbildning, hälsa, landsbygdsutveckling och kvinnofrågor samt internationella partners att bryta tystnaden om menshälsa. Flickor ska få både bra information och tillgång till toaletter och vatten så att de kan sköta sin hälsa, slippa stress och oro och gå i skolan utan avbrott.

Rula Ghani

FOTO: WIKIPEDIA

109 journalister dödade sedan 2001

Den 2 november var det den internationella dagen för att stoppa straffriheten för brott mot journalister. Afghanistan ligger högt upp på listan över länder som misslyckas med att stoppa straffriheten. Sedan 2001 har 109 journalister och medieställningar dödats i Afghanistan. Över 90 procent av förövarna går fria, uppger Afghanistan Journalist Federation (AJF).

I somras attackerades en av SAKs kliniker i Wardak.

FOTO: SAK

CIA-stödda styrkor anklagas för krigsbrott

CIA-stödda styrkor har gjort sig skyldiga till utomrättsliga avrättningar och andra grova övergrepp utan ansvarsutkrävande, varav en del är krigsbrott. Det hävdar människorättsorganisationen Human Rights Watch (HRW) i en rapport.

Insatsstyrkorna har i strid mot lagen dödat civila under nattliga räder, tvingat med sig människor och hållit dem fängslade och attackerat hälsokliniker som anklagas för att behandla stridande från motståndsgupper. HRW kräver att USA och den afghanska regeringen omedelbart arbetar för att avvärja och upplösa alla militära styrkor som verkar utanför den ordinarie militära kommandokedjan, och att de samarbetar med oberoende utredningar.

Anställda vid IEC räknar om röster i Herat.

FOTO: JALIL REZAYEE, EPA/TT

Oenighet om vilka röster som är giltiga

Den oberoende valkommissionen (IEC) hade i mitten av november fortfarande inte kunnat ge ett slutligt resultat för presidentvalet. Presidentkandidaternas valkampanjer håller med IEC om giltigheten hos 18 850 valstationer, som inkluderar mer än 1,8 miljoner röster. Däremot är de inte ense om vilka röster från övriga valstationer som är giltiga. Av olika skäl anser kandidaterna att röster från drygt 4 000 valstationer, motsvarande omkring 300 000 röster, inte bör räknas. IEC anklagas av bland annat presidentkandidaten Abdullah Abdullah för att favorisera den sittande presidenten Ashraf Ghani.

Giftig luft farligare än kriget

Luftföroreningarna i Afghanistan kan vara farligare än kriget. Det finns ingen officiell statistik över hur många afghaner som dör av sjukdomar som är relaterade till föroreningar, men enligt forskningsgruppen State of Global Air kunde mer än 26 000 dödsfall tillskrivas luftföroreningar 2017. Samma år dog 3 483 civila i kriget, enligt FN. Kabul har blivit en av de mest förorenade städerna i världen. Många förgiftas av röken från eldstäder i hemmet.

150 kvinnor

har tagit examen från USAID:s program för att utbilda afghanska kvinnor så att de kan arbeta i finanssektorn.

I KORTHET

Fria efter fångutbyte

FÖRHANDLINGAR En amerikan och en australier som hållits gisslan av talibaner i tre år har utväxlats mot tre fångar från Haqqani-nätverket i ett utbyte mellan afghanska regeringen och talibanerna.

Läroplan reformeras

UTBILDNING För första gången organiserar utbildningsministeriet ett möte för att ta in synpunkter på hur läroplanen kan reformeras. Lärare och föräldrar finns bland de 300 deltagarna.

Silver i taekwondo

IDROTT Den afghanska kampsportaren Farhad Mansoori vann silver i Belt and Road China Open International Taekwondo Championships. Fyra män och två kvinnor deltog i afghanska laget.

Gudinnestatyn från Afghanistan har varit på 28 museer tidigare.

Antik konst visas i Hongkong

HISTORIA Hundratals antika konstföremål från Afghanistan visas på Hongkongs historiska museum. Bland annat föremål i guld och glas, bronsskulpturer och elfenbenssniderier.

Matcher för flickor

IDROTT För första gången organiserades tävlingar i cricket och fotboll för högstadies flickor i provinsen Uruzgans huvudstad Tirinkot. Tävlingarna pågick i 20 dagar och det ska bli fler tävlingar framöver.

45 smugglare greps

NARKOTIKA 1 200 kilo narkotika beslagtogs i över 40 räder under september i Nangrahar. 45 misstänkta narkotikasmugglare greps. Polisen, den afghanska armén och underrättelsetjänsten samarbetade.

Stöd till citroner

NARKOTIKA Citronträd och andra citrusväxter planterades förra året på tusentals hektar mark för

att förhindra odlande av vallmo i Helmand, uppger jordbruksansvariga. Odlare utlovas stöd för att ersätta vallmo.

Inte värt att kriga

KRIG En majoritet av de amerikanska veteranerna tycker inte att det var värt att kriga i Irak (64 procent) och Afghanistan (58 procent). Det visar en undersökning utförd av Pew Research Center.

Naturgas testas

ENERGI För första gången i Afghanistan har ett naturgaskraftverk startat. Testdriften har inletts i provinsen Jawzjan. Tusentals familjer i tre provinser ska få elektricitet från kraftverket.

FOTO: INTRAHEALTH INTERNATIONAL

”Män dominerar i vårt land, och ingenjörs- och vetenskapsyrken antas ofta vara mer lämpliga för män. Genom Afghan Dreamers hoppas vi ha ett positivt inflytande på vårt samhälle.

Roya Mahboob, mentor för Afghan Dreamers, ett lag med bara tonårsflickor som tävlar i att bygga robotar på First Global Challenge 2019 i Dubai.

62 dödade i moské

BOMBDÅD En självmordsbombare dödade minst 62 personer och skadade omkring 60 i en moské i Nangrahar-provinsen. FN:s säkerhetsråd fördömde dådet som avskyvärt och fegt.

Kampanj mot kol

MILJÖ En kampanj i Kabul siktar på att samla in 124 000 underskrifter från Kabulbor som uppmanar att undvika att elda med kol och använda gamla bilar. Målet är att få bättre luft i staden.

Mark beslagtagen

LANDSTÖLD Nomadfolket kuchis har fått betesmarker beslagtagna av personer med makt i provinsen Balkh. Kuchifolkets huvudsakliga inkomster kommer från boskapsskötsel.

En melonhandlare i Kabul. Att exportera frukt har blivit svårare.

FOTO: TILO DRIESSEN/FLICKR

Låga fruktpriser

JORDBRUK Trots att skörden ökat har inkomsterna minskat, uppger fruktodlare för Tolo News. Priserna har sjunkit på grund av problem att transportera frukten till grannländerna.

Interna flyktingar

FLYKTINGAR Nangrahar har tagit emot omkring 18 000 familjer i år som interna flyktingar.

Många har flytt från en osäker situation i sina egna provinser, andra har fått lämna Pakistan.

Fler drogberoende

NARKOTIKA Antalet människor som är beroende av droger har ökat med 27,5 procent i år i provinsen Nimroz. Boende och myndigheter uppger att det skapat problem med brott, oordning och nedsmutsning.

Allt fler attacker mot skolor bidrog förra året till att antalet barn som inte går i skolan ökade för första gången sedan 2002. Den bristande säkerheten är en av de största utmaningarna för utbildningen.

TEXT **KAJSA WAAGHALS**, KOMMUNIKATIONSRÅDGIVARE PÅ SAK I KABUL

FLER MISSAR UTBILDNING NÄR FARORNA ÖKAR

O

m en granatattack skadar skolan eller om lokala rebellgrupper hotar så tar ibland lärare och lokala byrådet beslutet att stänga skolan tills konflikten lugnat ned sig, men sedan fortsätter undervisningen med full fart igen.

– Men det är klart att det påverkar eleverna och deras inläring. Det här är också en av de största utmaningarna för de skolor och byklasser vi driver, säger Abdul Baqi Yunasi, som är tf utbildningschef för SAK i Afghanistan.

Men vad händer med läroplaner och uppsatta mål om det kan bli flera veckor per år utan närvaro i skolan? Abdul Baqi Yunasi lyser upp trots ämnets allvar.

– Våra lärare och barnens föräldrar är fantastiska, i andra länder skulle kanske lärarna säga upp sig på grund av säkerhetsläget och föräldrarna skulle mena att barnen behövs hemma för att hjälpa till med försörjningen, men här... När skolan öppnar igen lägger lärarna in extra timmar efter ordinarie schema, de arbetar frivilligt utan lön och föräldrarna peppar barnen så att de ska orka med de långa dagarna.

Abdul Baqi Yunasi

En flickskola tvingas på grund av platsbrist hålla en del lektioner i den gamla skolan, som förstördes vid en attack.

FOTO: RAFAELA PERSSON

ABDUL BAQI YUNASI trycker dock på att situationen för utbildning och lärande är mycket svår i landet. Att lärare går in med gratis arbetstid är inget som är hållbart i längden eller egentligen löser något. Läget är dessutom komplicerat också på så många andra sätt än "bara" ett pågående lågintensivt inbördeskrig.

– Det är flera faktorer som påverkar; extrem fattigdom, den konservativa kulturen i vissa områden långt ute på landsbygden,

Utbildning en måltavla för talibaner och IS

Skolor befinner sig i skottlinjen på flera sätt. De utsätts för direkta attacker och urskillningslöst våld. Bombningar, flygattacker, skadegörelse och markstrider förstör skolor. Hot och påtryckningar mot skolors personal och elever har ökat de senaste åren. Talibanerna har haft utbildning som måltavla för social och ekonomisk kontroll. IS har icke-religiös utbildning som måltavla, särskilt har hot riktats mot flickors utbildning.

FOTO: KAISA WAAGHALS

Under 2018 var 322 av SAKs skolklasser utsatta för säkerhetsrelaterade problem

Skolor kan också användas i militära syften vilket utsätter elever och lärare för risk, orsakar skador på byggnader och tvingar verksamheten att hålla stängt.

Över 1 000 skolor hölls stängda under 2018 på grund av konflikten vilket drabbade en halv miljon barn, rapporterar FN. Antalet attacker mot utbildning tredubblades. Detta berodde till stor del på våld i samband med parlamentsvalet. Över hälften av de cirka 5 000 vallokaler var placerade i skolor. Våld och hot om våld resulterade i stängda skolor, skador på skolbyggnader och minskad närvaro.

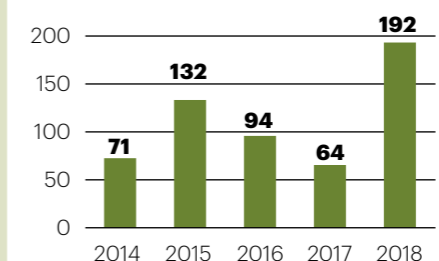
Det största säkerhetsproblemet för SAKs utbildningsprogram är att skolor tvingas att stänga efter hot från väpnade oppositionsgrupper. Det är även ett problem att andra aktörer, bland annat afghanska regeringsstyrkor, använder skolbyggnader i militära syften.

EXEMPEL PÅ rapporterade incidenter:

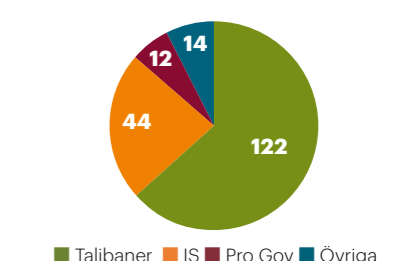
- Väpnade motståndsgrepp riktar hot mot skolor och personal vilket tvingar SAK att hålla skolor stängda. Hot mot flickors utbildning är vanligare.
- Väpnade oppositionsgrupper kidnappar lärare eller utkräver skatt på löner för anställda inom utbildningsprogrammet, vilket SAK aldrig accepterar.
- Afghansk militär ockuperar skolbyggnad och använder den som skydd från strider vilket leder till skador på byggnaden och att skolan stängs.
- Afghansk militär arresterar utan förklaring lärarutbildare och fältpersonal.
- Skola tvingas hålla stängt på grund av strider mellan afghansk militär och beväpnade oppositionsgrupper i skolans närhet. Strider orsakar även internflykt så att barn uteblir från utbildningen. ●

SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN har tagit fram en rapport över hur konflikten påverkat SAKs utbildning. Under 2018 var 322 av SAKs 2 759 skolklasser utsatta för säkerhetsrelaterade problem. 282 klasser har tvingats hålla stängt vid något tillfälle under året, vilket har drabbat 6 870 elever. Bland de ansvariga finns talibaner, IS, lokala krigsherrar, afghansk militär, den lokala polisen eller kriminella grupper. Värst drabbade provinser är Wardak, Ghazni, Paktika, Kunduz och Baghlan.

ANTAL ATTACKER MOT UTBILDNING

ANSVARIGA FÖR ATTACKER 2018

Många av SAKs skolor är så kallade byklasser. Där kan undervisningen hållas utomhus, som här i på Haidar Khani-skolan i Metherlam.

FOTO: CHRISTOFFER HJALMARSSON

»»» motsättningar mellan olika etniska grupper, ja, listan kan göras lång. Sammantaget med de väpnade konflikterna i landet blir det en negativ spiral som gör att det dagliga arbetet för att utveckla villkoren för lärande och utbildning blir väldigt tungt.

” Barn som inte går i skolan löper större risk för barnåktenskap, barnarbete, rekrytering av militanta eller kriminella grupper och våld, inklusive sexuellt våld.

dervisning trots att det sällan finns någon byggnad eller särskild lokal där lärare och elever kan hålla till. Undervisningen sker med andra ord ofta utomhus, till exempel under ett stort träd eller bara med en uppspänd tältduk som skydd för väder och vind. Lärarna är oftast från regionen själva och har efter utbildningen från SAK återvänt för att starta undervisning i byar och samhällen där ingen skola finns. Dessa klasser blir fröet för att kunna gå vidare och kanske på sikt få till en utökad skolverksamhet.

BYKLASSEN I MAMADOSAT var mycket populär eftersom den var riktad till flickor. Den bestod av mer än 60 elever och det fanns ett par lärare på plats när talibanerna kom.

– Talibanerna ville omedelbart stoppa undervisningen. Men det lokala byrådet och de religiösa ledarna protesterade direkt, de började diskutera intensivt med talibanerna och det hela kom att sluta tvärtom. När diskussionerna var över krävde nu i stället talibanerna att byborna skulle bygga ett riktigt skolhus eller åtminstone en mur runt undervisningsplat-

Plötsligt kan det uppstå regelrätta strider utanför skolbyggnaden eller så kommer det militanta grupper som tar över ett helt område och hävdar att samhällena därmed står under deras styre. Abdul Baqi Yunasi berättar om ett exempel från byn Mamadosat ute på landsbygden i provinserna Tahar, där talibanerna tidigare i år invaderade och insåg att här bedrevs undervisning för flickor.

I MAMADOSAT finns nämligen en så kallad byklass som SAK står bakom. Byklasserna kallas på engelska för CBE, där förkortningen står för community based education. Det betyder att det hålls un-

ENLIGT EN FN-RAPPORT från tidigare i år har antalet afghanska barn som står utan skola ökat för första gången på 16 år och flickor är särskilt drabbade. Med stor säkerhet spelar den komplexa situationen som Abdul Baqi Yunasi beskriver en roll i detta. Våld och hot om attacker eller angrepp mot skolor leder till att pojkar och flickor fräntas sin rätt till utbildning och att elever och lärare utsätts för fara. Våld underminerar de framsteg som gjorts inom jämställdhet och utbildning och motverkar en hållbar och fredlig utveckling. Barn som inte går i skolan löper större risk för barnåktenskap, barnarbete, rekrytering av militanta eller kriminella grupper och våld, inklusive sexuellt våld. Krigandet i sig är inte bara ett överhängande hot utan försätter också ofta skolor i konfliktzoner i akuta problem.

Hur påverkar konflikten dig?

Elever och lärare från skolor som SAK stödjer berättar hur de påverkas av konflikterna och stridigheterna i sina byar.

TEXT & FOTO: KHALID YOUSAFZAI, FRILANS

SHUKRIA AMIRI, 16 år, går i 11:e klass i distriktet Sholgara i Balkh.

” Jag känner mig inte säker. Jag känner mig faktiskt mer osäker nu än förut. Den senaste tiden känner jag alltid att det finns ett hot mot min skola. Talibanerna har en större närvaro i Sholgara nu och det gick ett rykte om att de skulle förgifta dricksvattnet i skolans brunn. Sedan dess har jag inte känt mig trygg.

Jag kan se hur våldet påverkar skolan.

Färre elever kommer dit, främst för att familjer är rädda att deras barn ska skadas. Jag tror att våldet har orsakat 20-30 procent ökad frånvaro.

Förut brukade min familj uppmuntra mig att studera, men nu har de börjat säga saker som 'vi vill inte förlora dig i en attack på väg till skolan'.

FOTO: MOHAMMAD KAMAL

HAMEDA ARMANI, 13 år, går i 4:e klass i distriktet Behsud, Nangarhar.

” Jag går fortfarande i fyran, men alla andra tjejer i min ålder går i högre klasser. Jag fick börja skolan när jag var nio år. Vi var flyktingar i Pakistan och eftersom vi inte hade pakistanska ID-kort kunde vi först inte börja i skolan. Nu har jag och min familj flyttat hit till Jalamo i Behsud, så nu går jag i skolan här.

Jag är rädd att bli skadad i en attack någonstans. När jag lämnar huset på väg till skolan

läser jag 'Ayat-ul-Kursi' (en bön) tre gånger för att skyddas från fara. Min familj och mina grannar säger ofta att en bomb kan explodera och att jag kan skadas eller dö. För ett år sen hörde jag aldrig sådana saker. Situationen har blivit värre.

Min bror frågar mig ibland vad vi har studerat i skolan, för att kolla att jag har lärt mig något. Det finns ingen anledning för familjen att ta risken att skicka mig till skolan om jag ändå inte lär mig något.

LIAQUATULLAH, 10 år, går i 2:a klass i distriktet Behsud. Förra året flyttade Liaqats familj från Haska Mena i Nangarhar som var center för Daesh/IS i Afghanistan.

” Det var krig i Shinwari och ingen kunde gå till skolan. Daesh (IS) hade stängt alla skolor. Det är därför jag går i tvåan nu. Alla andra pojkar ligger före mig.

Jag tror inte att jag har sett direkta strider med mina egna ögon, eller jag kommer inte ihåg, men i vår by hade alla pojkar videor på krig och dödade i sina mobiler, så jag har sett det där. Jag har hört många historier om bomber och byar som har förstörts.

I den här byn är det bättre, här känner jag mig inte rädd men jag saknar mina äldre bröder. En är i Turkiet och en är i Pakistan och en jobbar som snickare i Kabul.

NASIMA RASA, 25 år, har en examen i matematik och har utbildat sig till lärare i Sholgara, Balkh. Där undervisar hon flickor i en högstadieskola.

” Jag känner av och ser konflikternas konsekvenser hela tiden. När elever inte dyker upp i skolan och när allt färre registrerar sig i skolan. Det är konflikternas negativa konsekvenser. Jag minns tiden precis innan valet, varje dag saknades en fjärdedel av våra elever. Varför? På grund av rädslan för våld.

Folk är så rädda för våld att de inte längre bryr sig om viktiga värden – som rätten till utbildning. Därför stängs skolor. Folk har med rätta förlorat hoppet om framtiden, för om till och med skolor kan attackeras finns det ingen anledning att vara hoppfull om framtiden.

Hennes farbror håller med henne:

– Jag känner mig också oroad varje dag. Jag vet inte vad som kommer att hända och det vet såklart ingen i en sådan här situation. Jag tror på att livet är en gåva från Gud och en dag kommer Gud att ta det ifrån oss. Men min oro handlar om funktionsnedsättningar, eftersom arbetslöshet är ett av de största problemen i Afghanistan. När till och med personer som inte har funktionsnedsättningar har svårt att hitta jobb har personer med funktionsnedsättningar inget värde. De har det svårt, ingen kan hjälpa dem. Det finns tusentals människor i Kabul som förlorat ben eller händer eller sin syn på grund av kriget, och de tvingas tigga för de har inget annat val.

NÄR STRIDERNA STARTAR brukar lärare och elever gå och ta skydd vid en husvägg. Lektionerna hålls för närvarande i ett tält och därför måste de oftast gå till ett hus i närheten för att söka skydd.

– När striderna upphör kommer kvinnorna i byn och hämtar hem sina döttrar. Detta händer gång på gång. Jag ber för att stabilitet och fred ska komma till vår by och till hela Afghanistan. Jag hoppas att vår skola i framtiden växer och att vi kommer att ha mellanstadium och senare högstadium.

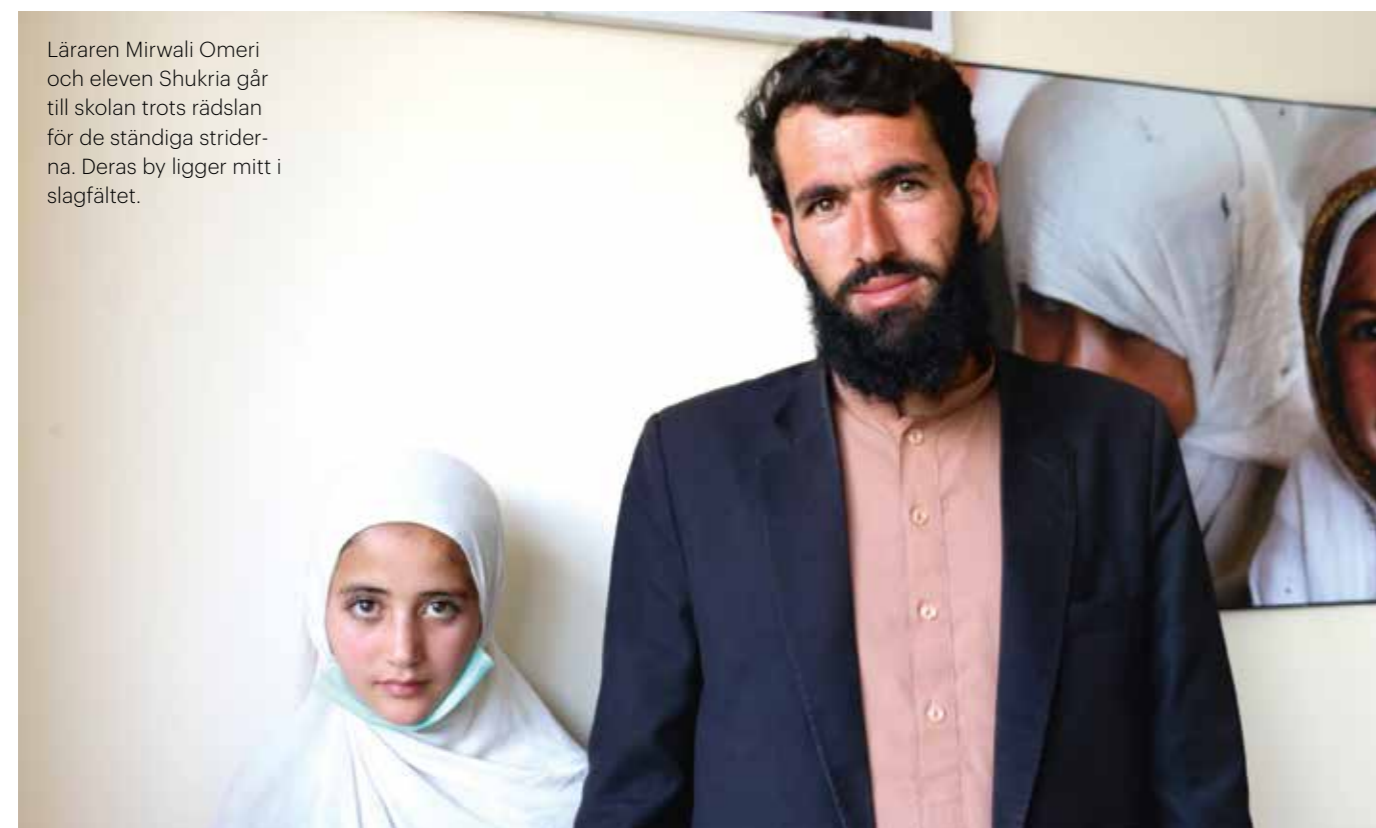
– Jag är säker på att utbildning betyder något alldeles speciellt. Jag önskar att alla kvinnor i vårt samhälle får utbildning i framtiden, säger Mirwali Omeri.

HAN BERÄTTAR ATT många bybor har flyttat till säkrare platser. Därför har antalet studenter i skolan minskat från 48 till 35 flickor.

– Vi måste leva med och stå ut med den nuvarande situationen i förhoppningen om en stabilare och fredligare morgondag. Vi hoppas att en dag kommer fred till vårt land, vi lever med det hoppet och slåss mot okunskapen för att göra våra barns framtid ljusare, säger Mirwali Omeri.

MOHAMMAD KAMAL

SAKs regionkommunikatör i Wardak

Läraren Mirwali Omeri och eleven Shukria går till skolan trots rädslan för de ständiga striderna. Deras by ligger mitt i slagfältet.

Skolan ligger nära stridslinjen

Shukria, 10 år, är livrädd när hon går till skolan. Nästan varje dag pågår strider och raketer har slagit ner och exploderat bredvid skolan.

Afghanistan-nytt träffar Shukria tillsammans med hennes farbror Mirwali Omeri, 23, som också är lärare i byskolan, som drivs av SAK. De bor i byn Spin Jumat i området Nahar-e Folad i regionen Wardak. De berättar om hur de lever under extremt hårda villkor i det konflikttrubbad området.

– Jag älskar att studera i skolan, efter-

som det är viktigt för resten av livet och jag vill bli läkare när jag är vuxen, säger Shukria.

Men omständigheterna är svåra. Shukrias och Mirwalis by ligger nära stridslinjen och därför påverkas deras liv i högsta grad av striderna. Mirwali Omeri berättar att det pågår strider mellan regeringens säkerhetsstyrkor och talibanerna nästan varje dag under vissa perioder.

– Ibland är jag halvvägs till skolan när striderna startar, ibland är jag i skolan och väntar på eleverna när striderna sätter i gång, och ibland är jag mitt uppe i under-

visningen när de gör det. De använder både tungt artilleri och små vapen. Många raketer har slagit ner och exploderat nära vår skola, men Gud vare tack har vi klarat oss utan skador hittills, berättar läraren Mirwali Omeri.

SHUKRIA TYCKER ATT det är fantastiskt att de har en klass i byn.

– Jag älskar att få utbildning, och det gör alla mina klasskamrater också. Men på samma gång är jag livrädd och oroad när jag tänker på vad som skulle kunna hända oss, säger Shukria.

Utbildningen påverkar konflikten

Konflikten påverkar utbildningen – men utbildningen påverkar också konflikten och dess grundorsaker. Ojämlighet och bristande kvalitet ökar spänningarna. Men förändring kan vara på väg.

Ingela Andersson, konsult inom fred och säkerhet, fick i uppdrag av Unesco att utföra en konfliktanalys på utbildningssektorn i Afghanistan. Unesco är part till det afghanska utbildningsministeriet.

Hennes slutsats är att det internationella samfundet och den afghanska regeringen måste titta mycket mer på vilken roll som utbildningen spelar i konfliktodynamiken och hur utbildningen kan påverka både positivt och negativt. Tidigare har man fokuserat på konfliktens negativa påverkan på utbildningen.

– Med fokus på hur utbildningen påverkar konflikten kan man jobba mycket mer aktivt med grundorsakerna, och därmed minska risken att spä på rådande stämningar och faktiskt göra skada, säger Ingela Andersson.

DEN AFGHANSKA STATEN har med olika metoder försökt ta kontroll över utbildningen, utifrån antaganden att det ska öka förtroendet för staten och minska risken att utbildade ungdomar blir rekryterade av väpnade grupper. Men till skillnad från många andra länder i konflikt har den hypotesen inte fungerat. Det finns flera skäl till det, berättar Ingela Andersson.

Utbildning i Afghanistan har under lång tid använts som ett maktmedel i konflikten och politiserats. Därför finns en stor misstänksamhet mot att staten har en underliggande agenda, speciellt ute på landsbygden. En stor och viktig fråga som orsakar konflikt är vilken roll islam ska spela i utbildningen.

– Efter talibanernas fall var det mycket fokus på kvantitet, på att öka tillgång och tillgänglighet. Det blev en bristande kvalitet och därför fick inte utbildningen den effekt det var tänkt, säger Ingela Andersson.

Den bristande kvaliteten på utbildningen och ojämlig fördelning av resurser spår på känslan av ojämlikhet och diskriminering. Det leder till lokala konflikter mellan olika grupper.

Islams roll i samhället, politisk makt,

Ingela Andersson har gjort en konfliktanalys på utbildning i Afghanistan.

statlig kontroll och genus är alla viktiga frågor i konflikten i Afghanistan, liksom avståndet mellan stad och landsbygd. Alla dessa dimensioner finns med i utbildningen och gör att skolorna blir en del av det politiska spelet. Det bidrar också till att de utsätts för attacker och att flickor och kvinnliga lärare attackeras.

” Till det som leder till en våldskultur i skolorna hör också uppmaning till våld och negativa stereotyper om andra grupper.

Ingela Andersson

det gäller att föra statistik och att fördela resurser. Därmed riskerar man att göra, och gör, skada, eftersom det ökar risken att vissa grupper blir diskriminerade och upplever diskrimineringen som avsiktlig.

DET INTERNATIONELLA samfundet är part till den afghanska regeringen och Unesco är en av de viktigaste aktörerna inom utbildningssektorn. Samtidigt som det är viktigt med ett starkt lokalt ägarskap menar Ingela Andersson att de internationella aktörerna bör föra en aktiv dialog kring de känsliga frågorna, och också sätta press på den afghanska regeringen när det gäller flickors rätt till utbildning.

– Utbildningsministeriet skyller på att det råder konservativa värderingar på landsbygden. Men det finns bara hälften så många statliga skolor för flickor som för pojkar, och den bristande tillgången till toaletter påverkar flickor mer negativt än pojkar. Staten har också ett stort ansvar, säger Ingela Andersson.

I RAPPORTEN TAR hon också upp hur utbildningen bättre kan bidra till fredsbyggande. Det handlar om vilka normer och värderingar som ska styra och vilken metodik som lärarna ska använda, hur lärarna behandlar eleverna och hur eleverna behandlar varandra.

– Tyvärr finns det en tradition att lärare behandlar elever väldigt illa, och slår dem. Allt sådant måste städas bort så att skolan blir en fredlig och neutral zon, säger Ingela Andersson.

Till det som leder till en våldskultur i skolorna hör också uppmaning till våld och negativa stereotyper om andra grupper.

Hittills har ”peace education” funnits med i mindre skala i den statliga utbildningen men det har inte genomlyst läroplanen. Nu pågår dock en reform av läroplanen och Ingela Andersson tror att man är på rätt väg i den. Det finns en ökad medvetenhet om problemen och vad som gått fel, och skrivningar om ”peace education” i utkastet. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Sörjande vid en begravning för en av de omkomna vid en drönarattack i Khogyani, Nangarhar, i september.

Kriget trappas upp – allt fler områden utan statlig kontroll

Kriget i Afghanistan blir allt våldsammare. Samtidigt har den afghanska staten långsamt men kontinuerligt förlorat kontroll över allt fler områden de senaste två åren.

Det tredje kvartalet 2019 var det våldsammaste tredje kvartalet sedan starten för INSO:s databas, 2006. INSO, en internationell säkerhetsorganisation för ickestatliga organisationer, rapporterade strax under 8 000 konfliktincidenter.

– Det beror framför allt på valet och på förhandlingarna mellan USA och talibanerna om amerikansk reträtt, säger Klas Bjurström på SAK.

– **DEN GENERELLA** tolkningen är att talibanerna trappar upp för att skaffa sig ett förhandlingsövertag inför samtal. Samtidigt har den afghanska staten också trappat upp, framför allt med riktade natträder med specialstyrkor, i allt större utsträckning med flygunderstöd och drönarattack-er, berättar han.

Som konfliktincidenter räknas allt från

en skottlossning och en sprängladdningsexplosion till ett bombdåd och en flygattack. Bevärnade oppositionsgrupper, där talibaner är den största delen, står för en majoritet av konfliktincidenterna. Men när det gäller hur civila drabbas orsakar de afghanska regeringsstyrkorna och deras internationella allierade nästan lika många dödsfall och skador som oppositionsgrupperna. Det beror på att regeringsstyrkorna och de internationella styrkorna i så hög grad använder sig av luftangrepp, med attacker från flygplan och drönare. Under det tredje kvartalet 2015 genomfördes drygt 100 luftattacker, fyra år senare genomfördes 650 luftangrepp.

DET ÄR EN FORM av krigföring som dödar fler och som drabbar civila i hög grad. Enligt Unama, FN:s insats i Afghanistan, dokumenterades fler döda och skadade civila under det tredje kvartalet i år än under

Klas Bjurström

något kvartal sedan Unama började föra sådan statistik 2009. Under januari–september dödades 2 563 civila och skadades 5 676, enligt Unama.

ÄVEN OM DET finns variationer ser Klas Bjurström att det finns en trend över tid med ökade konfliktaktiviteter och att staten gradvis förlorar kontroll över allt fler områden. Under det tredje kvartalet i år hade staten kontroll över ungefär 130 distrikt, jämfört med cirka 180 för två år sedan. Det innebär inte att talibanerna tagit kontroll över alla de förlorade distrikten, utan det som framför allt har ökat är antalet distrikt som är omstridda. Talibanerna kontrollerar ungefär 30 distrikt. Den stora gruppen, ungefär 250, är omstridda.

– Det går framför allt ut över civilbefolkningen. Det handlar inte bara om konflikten i sig, utan allt blir svårare – tillgång till statlig service, rättsväsendet och möjligheten för ickestatliga organisationer att verka, säger Klas Bjurström. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Berättelsen om jordbrukspolitiken måste bytas ut

Den afghanska jordbrukspolitiken sedan 2001 har misslyckats med att öka produktionen, lyfta landsbygden ur fattigdom och säkra tillgången till mat. Orsaken till misslyckandet är de historier som planerarna av jordbruksutveckling berättar för sig själva om hur man "moderniserar" jordbruk, samtidigt som de bortser från bevisen från fältet.

Jordbruksplanerarna har fokuserat på produktion, utbud och marknader trots att människor på landsbygden i Afghanistan och forskning berättar en annan historia, om brist på arbete och hushåll som fastnat i skuldförhållanden.

Landsbygdsutveckling, av vilken jordbruksutveckling är en viktig del, är en verkligt osäker verksamhet. Ett av de sätt som beslutsfattare, byråkrater och utövare hanterar den osäkerheten på är att skapa berättelser som förenklar verkligheten. På 1950-talet handlade det om utvecklingen av flodbassänger. Nu handlar det om liberal marknadsutveckling. Viljan att förbättra är enorm, önskan att göra anspråk på framgång överväldigande, och politik och praxis fortsätter ofta i strid med vad som händer på marken.

SÅ HAR DET VARIT i Afghanistan. Jag minns från 2001 hur snabba beslutsfattare från de internationella och bilaterala organisationerna var med att formulera lösningar som de trodde var nödvändiga för vad de såg som problemen och behoven i Afghanistan, utan att bry sig särskilt mycket om det förflutna. Det var Afghanistans landsbygd, där de flesta bor, som skulle skapa den ekonomi som genom marknadsbaserat jordbruk och minskad fattigdom skulle förvandla Afghanistan ekonomiskt.

Resonemanget baserades på hur andra länder har genomgått sådana omvandlingar tidigare. Allt Afghanistan hade att göra var att följa den vägen. Men det var ett mycket förenklat resonemang som snarare handlade om att "göra som vi säger" än om att "göra som vi gjorde" eller till och med "som vi gör". De politiska instrument som tidigare använts av väst, och nyligen i vissa asiatiska länder, inkluderade tullhinder, investeringar i varor och statligt stöd till jordbruket. Länder i väst skyddar och subventionerar fortfarande sitt jordbruk. Ändå förväntades Afghanistan förvandla sig självt inför de fria vindarna med fri handel och globala jordbruksmarknader.

Det är inte så överraskande att det inte har fungerat. Jordbruksproduktiviteten har inte ökat, eller den har åtminstone inte ökat än. Vad som däremot har ökat i Afghanistan sedan 2002 är fattigdom och osäker tillgång till mat. Handlar det om göra ett nytt försök, göra ett bättre försök och misslyckas bättre igen? Eller är den politiska berättelsen fundamentalt fel och behöver vi en bättre?

Mitt svar på den frågan är att vi behöver en bättre berättelse.

Försök att generalisera om den afghanska lands-

bygden är naturligtvis en utmaning med tanke på den kulturella och geografiska mångfalden. Flera aktörer och ickestatliga organisationer har påverkat livet i byarna, ibland på motstridiga sätt. Givare har gynnat vissa provinser framför andra, vilket lett till en djupt ojämn fördelning av resurser. Allt detta har gjort skillnaderna stora.

UPPSATSEN SOM DEN här artikeln baseras på drar därifrån sina slutsatser utifrån specifika platser för att försöka utveckla en mer allmän redogörelse för Afghanistans landsbygdsekonomi under de senaste 15 åren. Den har använt sig av en panel med över 300 hushåll på olika platser, varav en delgrupp har uppdaterats under tre studierunder som hölls 2003, 2009–2010 och 2014–2016.

Bevisen från fältet är övertygande och konsekventa. Två viktiga aspekter noteras här. Först är berättelserna från informanterna – jordbrukare från Sar-e Pul, Herat och Kandahar-provinserna – om bristen på arbete i jordbruket.

Den andra aspekten handlar om hur fattigdomen på landsbygden ser ut: hushåll som är fast i skuldförhållanden, olika former av skuldförbindelser och ett beskyddare-klient-förhållande där klienterna erbjuds säkerhet och inte mycket annat.

ÄVEN OM MAN OFTA kan hitta några få jordbrukare med större markinnehav som är mer marknadsorienterade i många, men inte alla, byar har de flesta hushåll liten eller ingen mark. De kan däremot inte försäkra sig om tillräckliga inkomster från vare sig skörd eller jordbruksarbete för att försörja sina familjer. De är på ett sätt en överskottsbefolkning, som förmodligen aldrig kommer att hitta arbete i landsbygdsekonomin och vars valmöjligheter är kraftigt begränsade. Bevisen från fältet visar hur Afghanistans landsbygdsekonomi till stor del styrs av sociala relationer snarare än av marknaden. Vad landets landsbygdsbefolkning behöver är arbete och livsmedelsäkerhet. Ändå har detta inte prioriterats inom jordbrukspolitiken. I stället har politiken fokuserat på råvaror och marknader.

I korthet: den moderniseringsberättelse som drivit på landsbygdspolitiken i Afghanistan måste ändras. Den kan inte bara fokusera på produktion och tillgång utan måste hantera mycket mer strukturella begränsningar och risker. Dessa aspekter är centrala för hur fattigdom skapas och fördjupas. Marknader är inte lösningen. Som bevisen visar kan de faktiskt förstärka riskerna. Drömmar om att modernisera jordbruket är just drömmar och de förliser i mötet med verkligheten på Afghanistans landsbygd. ●

ADAM PAIN

Gästprofessor vid Sveriges lantbruksuniversitet. Sedan 2001 har han lett forskningsprogram om försörjning och landsbygdsförändringsprocesser i Afghanistan.

Översättning och textredigering: Eva Kellström Froste

Texten är en förkortad version av artikeln *Why has Rural Poverty in Afghanistan got worse?* baserad på uppsatsen *Growing out of poverty?*, bägge publicerade på Afghanistan Analysts Networks hemsida.

En by i Sar-e Pul som känner sig bortglömd. Fattigdomen på landsbygden har ökat och inte minskat sedan 2001. Det beror på en felaktig tro på att den fria marknaden ska fungera för den afghanska jordbrukspolitiken, enligt artikelförfattaren Adam Pain.

FOTO: ADAM PAIN, 2003

Bevisen från fältet visar hur Afghanistans landsbygdsekonomi till stor del styrs av sociala relationer snarare än av marknaden.

HERAT Den afghanska konstnären Shekiba Sahrayee arrangerar sina bilder till en utställning i Herat. Konstutställningen visar de utmaningar som kvinnor ställs inför i det konservativa afghanska samhället.

FOTO: FOTO: ELAHA SAHEL, XINHUA/TT

Olika perspektiv på ett land

I BOKEN Förstå Afghanistan har Svenska Afghanistankommittén samlat texter som blandar fakta med personliga berättelser. Texterna handlar om historien, konflikterna, kulturen, ekonomin, problemen och möjligheterna. Boken kan köpas på SAKs hemsida, www.sak.se.

Samtidigt är etnisk tillhörighet i de flesta fall inte ett problem bland vanliga medborgare. Människor lever och samverkar oftast i sin strävan efter ett bättre liv. Problemen kan finnas latent men blir allvarliga först då politiska ledare och grupper i tider av kris och oro använder sig av etnicitet i syfte att mobilisera folk till stöd för sina maktambitioner.

Anders Fänge
fd landchef, SAK

Men så kom våren 2005 och det som inte fick hända hände. En av mina kvinnliga programledarkolleger, Shaima Rezai, som tillsammans med mig ledde ett musikprogram, mördades av okända gärningsmän. Min sorg visste inga gränser.

Shakeb Isaar,
journalist

Musiken – en oumbärlig del av folkminnet

Musik som uttrycksform återspeglar centrala delar av de värderingar och normer som råder i ett samhälle. Finns det något som heter folksjäl så brukar den kunna skönjas i musiken. När det gäller Afghanistan är det landets många etniska grupper som var och en för sig och tillsammans skapat en färgstark afghansk musiktradition.

Under kung Amanullah Khans tid i början av 1900-talet påbörjades ett omfattande arbete med en rad sociala och ekonomiska reformer. Det var i det sammanhanget som den afghanska armén etablerade landets allra första musikskola. I samarbete med musiker från Österrike bildades 1972, inom ramen för Afghanistans ministerium för högre studier, den första civila musikskolan baserat på ett klassiskt europeiskt undervisnings-system.

Under kriget i början av 1990-talet blev sorgligt nog skolan plundrad och totalförstörd. Under nästan tio års tid fanns ingen verksam musikinstitution i hela landet. Först 2003 kunde Afghanistans utbildningsdepartement återuppbygga skolan och senare, med hjälp av Dr. Ahmad Nasser Sarmast, fick den också upphöjd status till ett institut.

I dag har Afghanistans nationella musikinstitut orkestrar genomfört flertalet konserter på välkända storscener i olika länder. 2018 fick institutet också ett stort internationellt erkännande genom att tilldelas Polarpriset.

VID ETT PAR TILLFÄLLEN kring 1800-talets mitt samt i slutet av 1900-talet bjöds musikprofessorer från norra Indien till Kabul, på inbjudan av den sittande kungen. De kom att bo i närheten av det före detta kungapalatset Bala Hissar i Kabul. Här bodde redan familjer som på flera sätt var involverade i af-

Afghanistans nationella musikinstitut i Kabul tilldelades Polarpriset 2018.

FOTO: POLARMUSICPRIZE.ORG

ghansk folkmusik. Musiken som komponerades och spelades här var endast förunnad det afghanska hovet. Det var först 1926 när Radio Afghanistan började sina sändningar som dessa så kallade kharabat-artister fick en vidare publik. Förutom att musiken fick fler lyssnare skapades, genom radion, även nya band mellan olika artister. Senare bildades två större orkestrar inom ramen för Radio Afghanistan.

Nya musikaliska nyanser såg dagens ljus och en kultur att

överklassen började lyssna mer på musik gjorde att många flickor och pojkar från välbärgade familjer också började ta musiklektioner hos kharabatmusikerna. Många av dessa ungdomar blev snart några av landets mest framgångsrika artister, såsom Jalil Zaland, Khyal Mohammad, Farida Mahvash, Ahmad Zahir och Zahir Howaida bara för att nämna några. Flera av dessa ”nya” stjärnor kom att dominera afghansk musik i decennier – från 1950-talet och framåt. De här artisternas bety-

delse för den moderna musiken kan inte överskattas och de var också pionjärer för det moderna scenspråket samt kulturen att hålla konserter och bilda musikgrupper.

Ett fenomen som verkligen kan uttrycka en nations identitet är sannolikt något som skulle kunna kallas för folkminne. Här är musiken, eller folkmusiken, en oumbärlig del. Bland Afghanistans olika etniska folkgrupper har det genom århundradena nedärvt olika typer av musikformer – stilar,

I modern afghansk musik är de flesta melodier baserade på underliggande dikter.

rytmstrukturer, melodier och harmonier och så klart olika instrument.

Poesin spelar en viktig roll. I modern afghansk musik är de flesta melodier baserade på

underliggande dikter. Klassisk diktningens form med rim dominerar, men även samtida diktningens genrer har blivit allt vanligare. I lokala folkmusikstilar används ofta dubaiti, rubaii (versform med fyra linjer där slutet på första, andra och fjärde linjerna rimmar) och landai. Antagligen är kvinnor i majoritet bland kompositörer av lokala melodier.

TRADITIONELLT överförs lokal musik muntligt från generation till generation. Flera mu-

sikexperter anser att det är den främsta anledningen till att lokala musikuttryck de senaste decennierna fått en allt svagare ställning. Kunskapen nedärvs inte i samma utsträckning som tidigare. Dock har nya standardiserade metoder att lära ut musik, både inom landet och utomlands, bidragit till att vända den här utvecklingen. Värt att nämna i det här sammanhanget är till exempel robab-metodikens kodifierad av Khalid Arman.

MEN DEN grundläggande utmaningen för afghansk musik är ovissheten om musikens plats i samhället. Den mest framträdande utmaningen, sedan århundraden tillbaka, har varit religiösa skriftdäras negativa syn på olika former av kulturyttringar och då särskilt musik. Det har lett till att sångare och musiker – och musik som konstform – har låg status i Afghanistan.

Än i dag har musiken och konsten ingen definierad plats och betydelse i samhället. Ordet ”konst” finns inte ens nämnt i det viktiga dokumentet om Afghanistans nationella utvecklingsstrategi. Det återstår alltså fortfarande mycket arbete innan den afghanska folkmusiken uppnår den status den förtjänar. ●

QASEEM RAMISHGAR

Qaseem Ramishgar är en afghansk musiker och kompositör som 1979–1984 studerade vid Afghanistans nationella musikinstitut. Han har också suttit i juryn för musik- och underhållningsprogrammet Afghan Star – en talangtävling som påminner om det västerländska programformatet ”Idol”. Qaseem bor nu i Sverige.

Detta är en av Eva Kellström Froste förkortad version av texten ”Prisad folkmusik strävar efter nationellt erkännande”.

VÄLKOMNA TILL ÅRSMÖTESHELG OCH 40-ÅRSFIRANDE!

Datum: 30-31 maj

Årsmötet hålls kl 10-17 på lördag,
varefter SAKs 40-årsfirande tar vid.
Helgen avslutas kl 13 på söndag.

Plats: Stockholm

Lokal och program meddelas senare.

KALLELSE TILL SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTENS ÅRSMÖTE 2020

På årsmötet ser vi både bakåt och framåt. Vi presenterar vårt arbete under året som gått, diskuterar nya idéer utifrån motioner och möts för att stärka vårt arbete framåt.

Årsmöteshandlingar finns på www.sak.se från och med den 29 april.

Årsmöteshandlingar e-postas till lokalföreningarnas ordförande och medlemmar som vi har e-postadress till.

Vill du ha handlingarna direkt till dig så lämna din e-postadress till enayatullah.adel@sak.se

Medlemmar och lokalföreningar har rätt att lämna in motioner till årsmötet.

Motioner ska ha skickats till styrelsen senast åtta veckor före årsmötet, det vill säga senast den **4 april**.

SAK FIRAR 40 ÅR!

I samband med årsmötet kommer vi också att uppmärksamma **Svenska Afghanistankommitténs 40-årsjubileum**.

Det som 1980 började som en protest mot Sovjetunionens invasion av Afghanistan och en hjälp från folk till folk har blivit en unik medlemsrörelse med ett unikt utvecklingsbistånd. Men vi har en bit kvar att nå visionen ett Afghanistan fritt från fattigdom, våld och diskriminering.

Vi kommer att minnas och berätta om tiden 1980–2020, och inspireras inför vårt fortsatta arbete och stöd till den afghanska befolkningen.

**För första gången:
En medlem,
en röst**

NYTT FÖR I ÅR ÄR ATT:

- Varje medlem har närvaro-, yttrande- och förslagsrätt på årsmötet
- **Rösträtt** har medlem som betalat medlemsavgift **före 30 maj 2019**, betalat avgiften för 2020 **senast den 4 april** och anmält sig
- **Anmälan görs senast den 4 april 2020** till enayatullah.adel@sak.se, 070-3523809 eller info@sak.se
- Anmälda efter 4 april kan delta på årsmötet men har inte rösträtt.

Hjärtligt välkomna!

Peder Jonsson
Ordförande i Svenska
Afghanistankommittén

Varmt om livet i det nya landet

Titel: Finns det vargar i Sverige?

Författare: Monica Zak

Förlag: Opal

Utgivningsår: 2019

BOKTIPS Nadia var herdeflicka i Afghanistan och vallade fåren. En dag skulle hennes 13-åriga syster giftas bort med en kusin. När systemen vägrade och flydde hemmet en natt utsattes familjen för brutalt våld. Systemen skulle stenas ihjäl. Då flydde Nadias familj hals över huvud.

Nu bor Nadia i Sverige och i boken *Finns det vargar i Sverige?* berättar hon i jag-form sin historia. Minnen från Afghanistan, från första tiden i Sverige till nutid, blandas i olika kapitel. Romanen riktar sig till barn och unga, från nio år till cirka tretton.

BOKEN BERÄTTAR historien om hur det är att fly och vara flykting i Sverige, om oron över om man får stanna, om att vara barn och tonåring och upptäcka livet och möjligheterna. I Afghanistan fick Nadia inte spela fotboll, bara titta på när pojkarna i byn spelade. I Sverige upptäcker hon att hon också kan spela. Även här finns synliga och osynliga barriärer för flickor som vill spela fotboll men de går att komma över och till slut blir fotbollen hennes väg till att lära känna också svenska barn.

MONICA ZAK har skrivit flera böcker för unga som handlar om barn från andra länder och hon använder ofta verkliga historier som bas. Hennes engagemang för afghanska flyktingar och inte minst ensamkommande unga går inte att ta miste på. Det är fint och verkligen begripligt med engagemanget men det lägger sig ibland som ett lite högtravande filter över den annars medryckande historien om Nadias uppväxt.

Det är lite ojämnt. Ibland används dialogen för att förklara saker på ett nästan undervisande sätt. Men det är också en varm och inklämmande bok och som läsare känner man stark sympati för Nadia och hennes familj.

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Najwa Alimi och kulturminister Amanda Lind under prisutdelningen i Stockholm.

Tron på journalistik övervinner rädslan

Kärleken till journalistiken och tron på dess makt att förändra har gett Najwa Alimi kraft att fortsätta, hur tufft det än har varit. I oktober var hon i Sverige och tog emot Per Anger-priset.

– **FÖR MIG ÄR** Per Anger-priset en bekräftelse på att det jag gör är rätt och att jag måste fortsätta kämpa, inte bara för min egen skull utan för alla de tusentals kvinnor vars röster måste höras, sade hon under ceremonin på Södra teatern i Stockholm.

Att vara journalist i ett av världens farligaste länder och därtill vara kvinna är att utsätta sig för stora risker. Men Najwa Alimi anser att det är värt det.

Najwa Alimi är reporter på tv-kanalen Zan TV, där alla reportrar och programledare är kvinnor och som rapporterar om ämnen som berör kvinnor.

– För mig är detta en perfekt plattform för att göra afghanska kvinnors röster hörda. Jag kan rapportera om känsliga och tabubelagda ämnen som ingen annan tv-kanal eller journalist skulle våga publicera.

Ända sedan hon var barn har hon velat bli journalist för att kunna kämpa för att kvinnor ska ses som jämlikar i det afghanska samhället. För varje afghansk kvinna, även för henne, börjar kampen hemma. Att en kvinna skulle kunna bli

journalist var otänkbart för föräldrarna. Nu har de accepterat att hon är journalist, men hon är rädd för att hennes pappa ska tvinga henne att sluta, på grund av säkerhetsläget. Men Najwa tvekar inte, trots hoten, och bekämpar rädslan.

– Jag har förberett mig mentalt. Jag har min kamera, min penna och mina händer. Pennan är starkare än svärdet, men också farligare, sade hon vid ett möte på SAKs kansli.

ORSAKEN TILL ATT det är farligt att vara journalist i Afghanistan är den väpnade konflikten och det svaga rättssystemet, förklarar hon.

– Samtidigt som de största oppositionsgrupperna ser det fria ordet som sin största fiende har det afghanska rättssystemet misslyckats med att lagföra dem som dödar journalister över hela landet.

Per Anger-priset är regeringens internationella pris för mänskliga rättigheter och demokrati. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

FOTO: JULIANA WIKLUND

ANDREAS HAR ORDET

Bollar som satts i rullning

Lärarinnan Humeira ler och välkomnar oss in i det enkla lerhuset. Hon visar stolt upp sitt klassrum och uppmanar de till synes blyga barnen att hälsa. Det är hemtrevligt, det märks att Humeira känner barnen väl. Hon kommer själv från byn och en av eleverna är hennes eget barn. Vi är på besök hos en av SAKs byskolor, långt upp i frodiga Warsajdalen.

”Om detta är byns första skola som nu funnits i två år, hur fick du din utbildning?” frågar jag. Humeira undrar om vi såg flickskolan när vi reste in i dalen, den som SAK startade för snart trettio år sedan och som i dag har 800 elever. När jag säger att vi tänkt stanna där på hemvägen lyser hon upp. Det var där hon fick sin grundskole- och gymnasieutbildning. Hennes föräldrar ville ge henne chansen de själva inte fått, och de utmärkte sig i byn genom att låta dottern gå den långa sträckan till och ifrån skolan.

EFTER AVSLUTAD SKOLGÅNG gick Humeira statens lärarutbildning i provinshuvudstaden Taloqan, där några av utbildarna tagit examen i pedagogik och didaktik genom ett projekt SAK driver med utbildningsministeriet. När hon blev klar hörde hon talas om hembyns nya skola och sökte lärartjänsten. ”Alla i byn gladdes när jag fick jobbet. Och jag var stolt. Våra skolbarn blir byns första generation läs- och skrivkunniga!”

Vi närmar oss den stora flickskolan och ser

elever spela volleyboll. Bollen rullar ut på vägen, och när vi kliver ut ur bilen och kastar tillbaka den tänker jag: SAKs insatser är bollar som satts i rullning.

I dag ser vi effekterna av det vi etablerade redan på 1980-talet. Vi ser det i alla de byar där SAKs omkring 90 000 elever undervisas av utbildade lärare. Och vi ser det i framväxten av landets utbildningsväsende som i dag erbjuder sju miljoner barn skola, där SAK bidrar genom att vi utbildar lärare och lärarutbildare, utvecklar skolmaterial och stärker myndigheter och lärarförbund.

Alla vi som stödjer SAKs långsiktiga verksamhet, och alla afghanska föräldrar som likt Humeiras låter sina barn utbildas, kan vara stolta över att vi fortsätter hålla bollarna i rullning. Att vi är uthålliga och inser att det jämte kriget och lidandet också sker utveckling mot det bättre. För den generation läs- och skrivkunniga som nu växer fram – den Humeira dagligen kämpar för – kommer en dag att bygga det nya och fredliga Afghanistan. ●

”Jämte kriget och lidandet sker också en utveckling mot det bättre.”

Andreas Stefansson
Generalsekreterare, SAK

FOTO: MALIN HOELSTAD/SAK

AFGHANSKA STREET FOOD-RÄTTER SOM FÅR MIN MUN ATT VATTNAS

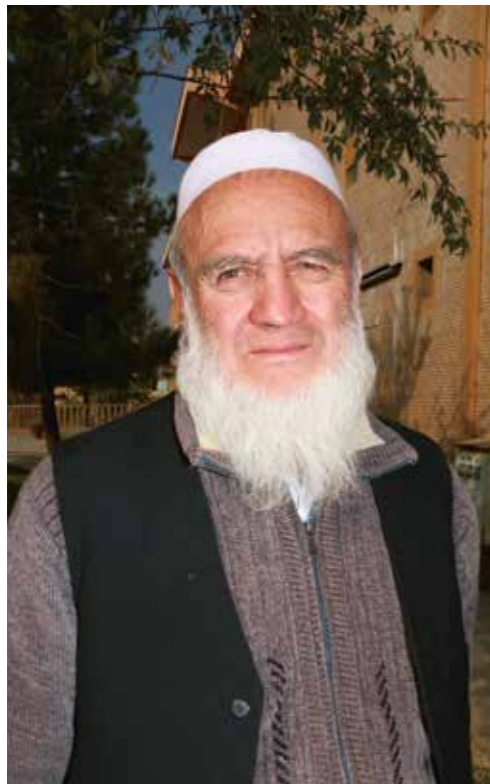
1 Kebab-e-goshte-gosfand. Grillspett med fårköttbitar varvat med fettbitar, som tillagas på några minuter och serveras rykande färskt med masalakryddor, salladslök och nan-bröd.

2 Bolani. Gyllenbrunt stekta piroger fyllda med potatis och purjolök. Ett perfekt vegetariskt mellanmål.

3 Mahi watani. Helfriterad småfisk med råa lökringar och citron. Ska helst avnjutas på någon av vägrestaurangerna vid Salangtunneln, i Panshirdalen eller i Badakhshan.

FOTO: HAJI MOHAMMAD

Mohammad Osman Zullal ska gå i pension efter 32 år med SAK. Han kommer att arbeta som volontär för personer med funktionsnedsättningar.

”Jag ska arbeta som volontär”

Mohammad Osman Zullal, 63 år, arbetar som resursperson för specialutbildning på SAKs regionkontor i Mazar-e Sharif i norra Afghanistan.

När började du arbeta hos SAK och med vad?

– Jag har arbetat med SAK i 32 år. När jag började på SAK i Peshawar (Pakistan) var jag den elfte personen som anställdes. Nu har SAK nästan 6 000 anställda i Afghanistan. Jag anställdes som receptionist men jag har arbetat på nästan tio olika positioner, som kassör, administratör, finansassistent, informationssekreterare – med mera!

Hur kommer det sig att du stannat så länge på SAK?

– Det är för att SAK erbjuder värdefullt stöd till de mest sårbara i vårt land: barn, kvinnor, personer med funktionsnedsättningar och människor på landsbygden. De är de mest marginaliserade grupperna i det afghanska samhället. Genom att bygga

skolor, erbjuda inkluderande utbildning, byskolor och rehabiliteringscenter gör SAK det möjligt för barn och barn med funktionsnedsättningar på landsbygden att läsa och skriva. Det är också allt annat bra arbete som SAK gör som fått mig att stanna så många år.

Jag har hört att du ska pensionera dig. Vad ska du göra och vad känner du inför detta?

– Tyvärr ska jag gå i pension om två månader. När jag tänker på min pension känner jag mig ledsen. Att lämna SAK är som att lämna sin familj. Efter pensionen ska jag arbeta som volontär för människor med funktionsnedsättningar. Mitt mål är att arbeta med välgörenhet, inte att bli berömd eller populär. Jag har tagit fram mer än 2 000 kapitel i punktskrift för personer med synskada. Jag är lycklig över vad jag åstadkommit i livet. ●

SHUKRIA SAFI

KOMMUNIKATÖR PÅ SAK I KABUL

Med skolan nära hemmen vågar föräldrarna släppa sina barn till skolan.

”Jag är så lycklig över att ha börjat skolan igen”

ÄNDA TILL FÖRRA ÅRET saknade byn Khunakas skola. Men 2018 startade SAK en skola och nu går 77 elever i den, 43 flickor och 34 pojkar.

Elvaåriga Sadia går i andra klass. Hon var tvungen att lämna skolan för några år sedan på grund av hot mot säkerheten och långt avstånd till den närmaste skolan.

– Jag är enda barnet och skolan låg för långt hemifrån. När jag började

i andra klass fick jag sluta. Jag är så lycklig nu över att ha börjat skolan igen. Jag vill bli läkare och tjäna mitt land.

Shigal är ett avlägset beläget distrikt i bergen omkring 25 kilometer norr om huvudstaden Assadabad i Kunar. SAK har etablerat 13 landsbygdsskolor i distriktet. Där går 650 elever nära sina hem i 13 byar.

När skolorna finns nära hemmen

Sadia, 11 år, går i andra klass.

slipper föräldrarna oro sig och vågar skicka sina barn till skolan, berättar Khan Wali, 40 år och boende i Khunakas.

– Nu är familjerna optimistiska om sina barns framtid, säger han.

TEXT OCH FOTO:

ZABIDULLAH SHINWARI

SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR

I JALALABAD

39

personer tog examen som barnmorskor och sjuksköterskor i oktober vid en SAK-stödd utbildning i Samangan efter två år. 20 blev barnmorskor och 19 sjuksköterskor.

FOTO: ANDERS ROSEN

Barnmorskestudenter i Samangan. Bilden är tagen vid ett tidigare tillfälle.

Symaskinen ger Nasira Haqjou inkomst och en plats i samhället.

Afghanistan-nytt skrev om Nasira i nummer 4, 2017.

Nasira drömmer om en plats i landslaget i rullstolslöpning

NASIRA HAQJOU utbildades till sömmerska för två år sedan genom SAKs program för personer med funktionsnedsättningar. Nu arbetar hon som sömmerska i Mazar-e Sharif, hon har en älskling, har börjat med sport och drömmer om en plats i det afghanska landslaget.

Hon sitter i ett rum, fullt upptagen med att sy. När hon kommer ut från syrummet lyser hennes ansikte upp i ett leende. Symaskinen har hjälpt henne att känna optimism inför framtiden och för hennes möjlighet att vara en del av samhället.

– Sömnaden ger mig inkomst. Jag kan hjälpa min familj och täcka mina egna utgifter.

Nasira Haqjou är intresserad av sport och hon deltar i rullstolslöpning och basketövningar.

– Jag har hållit på med sport i snart ett år. Jag vill bli en professionell rullstolslöpare och jag drömmer om att bli medlem i Afghanistans landslag, säger Nasira.

HÖGRE UTBILDNING är en annan av hennes drömmar, men hon klarar inte av att betala avgifter och resor.

– Jag tjänar 1 500 afghanis i månaden vilket täcker kostnaden för transporter och lite stöd till min familj. Inkomsten från sömnad är säsongsbunden. Under firandet av Eid har jag mer inkomst. Jag skulle vilja studera administration.

Vad hände sedan?

HON ÄR TALESPERSON för organisationen för kvinnor med funktionsnedsättningar, Women with Disability Social Organization.

– Jag går på alla möten och påverkansaktiviteter för att hjälpa och stödja andra kvinnor med funktionsnedsättningar.

Nasira var tre år när hon drabbades av polio, som orsakade hennes funktionsnedsättning. Hon var diskriminerad och utanför i skolan men när hon kom i kontakt med en fältarbetare från SAKs program för personer med funktionsnedsättningar förändrades hennes liv. Hon fick möjlighet att delta på en yrkesutbildning i åtta månader där hon lärde sig att sy. SAK har också stöttat henne med rullstol och med utrustning för att utöva yrket. ●

TEXT & FOTO: BASHIR AHMAD FAYAZ
SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I MAZAR-E SHARIF

Ny landchef i Afghanistan

DANIEL MADHANI ÄR ny landchef för SAK i Afghanistan. Närmast kommer Daniel Madhani från Swedo (före detta Qandil) där han var generalsekreterare. Tidigare har han lett organisationerna Project Playground och Förbundet Unga Forskare Daniel Madhani samt arbetat för JOHA-fonden som driver Barbroskolan i Tanzania.

– Det som driver mig är att jobba för människor i utsatthet. Utmaningen i Afghanistan blir att nå ut i regionerna och på landsbygden för att jobba med unga, kvinnor, personer med funktionsnedsättning och personer på flykt. Säkerheten har försämrats och antalet civila dödsoffer har ökat, säger Daniel Madhani.

SAK har omkring 6 000 anställda i Afghanistan, varav 99 procent är afghaner.

Byn har engagerat sig i att plantera träd.

Träd för kunskap

HAZRAT OMAR FAROOQ-skolan i Zemini byggdes av SAK efter ett önskemål från invånarna 2010. Nu går här 411 elever, varav 248 är flickor. Med hjälp av det lokala utbildningsrådet planterades träd i skolområdet 2013 för att skapa en vacker miljö och underlätta skolgången. Nu har träden växt till sig och Hazrat Omar Farooq-skolan har fått en grön omgivning.

TEXT OCH FOTO:

MOHAMADULLAH KAMAL

Syskonen Marzia och Faizullah hämtar vatten från floden till sin familj. Det tar fyra timmar om dagen och Marzia hinner inte alltid gå i skolan.

Vattenprojekt ger fler chans att få gå i skolan

Hundratals barn i byn Torpaghli kan inte gå till skolan för att de måste hämta vatten, vilket tar flera timmar varje dag. Därför startade SAK ett vattenprojekt som kommer att ge byborna tillgång till rent dricksvatten nära sina hem.

TEXT OCH FOTO: BASHIR AHMAD FAYAZ, SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I MAZAR-E SHARIF

MARZIA OCH FAIZULLAH är syskon och de bor i Torpaghli i Shulgara-distriktet i provinsen Balkh. Där är de, liksom hundratals andra barn, ansvariga för att hämta vatten till sina familjer. Det enda tillgängliga transportmedlet är åsnor. De går till floden fem gånger om dagen och det tar dem totalt fyra timmar varje dag, vilket är samma antal timmar som de tillbringar i skolan.

Marzia är tio år och går i andra klass. – Jag har hämtat vatten med åsnor i två år nu. Det händer ofta att jag inte kan när-

vara i skolan. Min bror är sju år och han hjälper mig. Jag hoppas att jag kan få fortsätta gå i skolan, säger Marzia.

Det är många av barnen som helt förlorat sin möjlighet att gå i skolan. Tolv år gamla Ataullah är en av dem. Han ser ledsen ut när han berättar det.

– Jag har hämtat hem vatten under fem år. Det var under den tiden jag skulle ha gått i skolan. Jag hade velat gå i skolan, men jag kunde inte. Jag ser många barn som förlorat den möjligheten och en av de största anledningarna är att de måste hämta vatten

från floden. Jag hoppas att problemet får en lösning och att andra barn inte förlorar chansen att gå i skolan, säger Ataullah.

För att lösa problemet startade SAKs landsbygdsutvecklingsprogram ett vattenledningsprojekt i byn Torpaghli. De 300 familjerna som bor där lider av att inte ha tillgång till rent vatten. Det är fyra kilometer till floden som de hämtar sitt vatten ifrån.

PROJEKTET INKLUDERAR en vattentank med kapacitet för 80 000 liter vatten, 36 kranar, sju kilometer rör, solpaneler och en 60 meter djup brunn. Vattnet från brunnen kommer att fylla vattentanken, varifrån rör går ut till byborna som med hjälp av kranarna kan hämta vatten. Projektet är klart inom kort.

Gul Mir, som leder Torpaghlis samhällsutvecklingsråd, är glad över projektet.

Gul Mir är glad över att byn nu får tillgång till rent vatten, tack vare SAKs vattenledningsprojekt som kan invigas inom kort.

Ataullah är ledsen över att aldrig ha kunnat gå i skolan. En av de största anledningarna är att han måste hämta vatten till sin familj.

Kliniken tar varje månad emot hundratals barn som fått diarré av att dricka smutsigt vatten, berättar läkaren Marofa Darwesh.

” Jag har hämtat hem vatten under fem år. Det var under den tiden jag skulle ha gått i skolan. Jag hade velat gå i skolan, men jag kunde inte.

Ataullah, 12 år

– Brist på rent dricksvatten är fortfarande ett av de största problemen. Vi ser hur barnen i byn inte kan gå i skolan. Samtidigt har jag sett många bilolyckor när barn och vuxna går över vägen till floden, berättar Gul Mir.

– Med det här vattenprojektet kommer vår by att få tillgång till rent dricksvatten. Ataullah, Marzia, Faizullah och många

andra barn kommer nu att få chansen att gå i skolan, säger Gul Mir.

GUL MOHAMMAD, 27 år och far till fem barn, berättar om ett annat problem med bristen på rent vatten.

– Mina barn har blivit sjuka många gånger och den största orsaken är att de druckit vatten från floden. Vattnet är inte säkert. SAKs projekt kommer att lösa det problemet.

Marofa Darwesh, barnläkare på distriktets klinik, bekräftar att barn blir sjuka av vattnet.

– Vi tar hand om många sjuka barn och ett av de största skälen är flodvattnet. Den här kliniken har 37 000 personer i upptagningsområdet och varje månad under vintern får vi ta hand om 250 barn med diarré. På sommaren ökar det till 400 fall varje månad. ●

SAKS UTVECKLINGSMODELL

FOTO: ANDERS ROSEN

Vägbyggen som en del i landsbygdsutvecklingen.

SAK och byråd i nära samarbete

SAK verkar för att personer på landsbygden ska vara en del av sin egen och den lokala samhällsutvecklingen, vilket förbättrar möjligheterna att försörja sig och skapar trygghet. SAK samarbetar med representanter i byråd, bland annat i försörjningsstödsprojekt i provinserna Balkh, Samangan och Nangarhar. SAK stödjer planeringen av och valen till byråden.

De flesta byråd prioriterar grundläggande och gemensamma nyttigheter som till exempel elektricitet, vägar, kanaler och tillgång till dricksvatten.

SAKs landsbygdsutvecklingsprogram på regionkontoret i Mazar-e Sharif inledde programmet WASH (water sanitation and hygiene program) i samarbete med lokala samhällen 2016. Det innefattar totalt sex vattenledningsprojekt i Shulgara-distriktet, det sjätte beskrivs i reportaget. Fem har slutförts, två blev klara 2018 och kunde ge rent vatten till 600 familjer.

Projektet i byn Torpaghli kommer att ge rent vatten till 300 familjer. Kostnaden för projektet är cirka 3,5 miljoner afghani (cirka 435 000 kronor), inklusive de 10 procent som byrådet bidrar med.

20% av dem som bor på landsbygden i Afghanistan är beroende av orenat dagvatten (som regnvatten och smältvatten).

6% har tillgång till vatten av god kvalitet.

12% av barnen som dör före fem års ålder gör det på grund av diarrésjukdomar, en vanlig konsekvens av att dricka orenat vatten. (Källa: WHO)

Som medlem tar du ställning för de utsatta i Afghanistan

Nästa år i samband med årsmötet firar vi SAKs 40 år som medlemsorganisation. Att vara medlem i SAK innebär att du tar ställning för SAKs arbete och att du ger oss en starkare röst. Som medlem i Svenska Afghanistankommittén är du en del av en organisation som stödjer de mest utsatta människorna i Afghanistan. Ju fler medlemmar vi är, desto starkare blir vi som organisation. På nästa årsmöte, 30 maj 2020, har du som varit medlem före 30 maj 2019 och betalat medlemsavgift för 2020 rösträtt och därmed möjlighet att fatta beslut om våra frågor.

Som medlem har du möjlighet att engagera dig i vårt arbete och vara aktiv i någon av våra lokalföreningar eller tematiska nätverk, eller varför inte starta eget nätverk för frågor du är intresserad av?

VILL DU VETA vad du kan göra för att bli mer aktiv eller vad för sorts engagemang som passar just dig kan du läsa mer på sak.se/engagera-dig

eller kontakta mig på enayatullah.adel@sak.se så berättar jag mer.

SLUTLIGEN VILL JAG tacka dig för att du är medlem hos Svenska Afghanistankommittén och fortsätter vara medlem 2020. Ditt medlemskap betyder mycket för oss.

”Ditt medlemskap betyder mycket för oss.”

Tack alla ni som är aktiva på ett eller annat sätt och bidrar till ökad kännedom om SAK/Afghanistan, bildar opinion, samlar in pengar och bidrar till vårt viktiga arbete i Afghanistan.

Nu när 2019 går mot sitt slut får du gärna passa på att förnya ditt medlemskap, värva en medlem eller bli medlem själv, om du inte redan är det. Läs mer här: sak.se/stod-oss/bli-medlem.

Enayatullah Adel
föreningshandläggare, SAK

FOTO: MALIN HOELSTAD/SAK

Bokläsning och friskvård i Skövde

Söndagen den 1 september deltog medlemmar i lokalföreningen i **SKÖVDE-SKARABORG** vid den traditionella aktiviteten "Friskvårdens dag" på berget Billingén i Skövde.

Lokalföreningens medlemmar har under hösten också deltagit i Världens Barn-kampanjen genom bland annat bössinsamlingar i Skövde, Mariestad och Herrljunga.

Under hösten har lokalföreningen även börjat diskutera boken *Förstå Afghanistan* i samband med sina styrelsemöten.

I Mariestad har föreningen startat en cirkel kring boken i samarbete med ABF och Tillsammans i Mariestad.

Thomas Magnusson, Anders Boström och Eva Olsson på "Friskvårdens dag" i Skövde.

FOTO: PER KLARIN

61,4

miljoner kronor hade samlats in när insamlingen för Världens Barn nådde sin kulmen helgen 4-6 oktober. SAKs medlemmar har varit engagerade i insamlingen. Den del av stödet som SAK får från Världens Barn går till rehabilitering av barn med funktionsnedsättning på landsbygden i Afghanistan.

Stort intresse för SAK på Bokmässan

Runt SAKs monter på bokmässan i **GÖTEBORG** flockades många besökare med stort intresse för Afghanistan. Medlemmarna i SAKs lokalförening i Göteborg jobbade skift i SAKs monter där de också samlade också in pengar till Världens Barn.

– Det finns ett jättestort intresse för Afghanistan. Våldigt många är engagerade i flyktingar. Vi har sålt mycket saffran och delat ut mycket material, berättar Tomas Jansson, ordförande för lokalföreningen i Göteborg.

En av de aktiva är Felicia Brito.

– De flesta som kommer hit är glada och nyfikna. En del vill stanna och prata om Afghanistan, andra vill köpa en lott och vinna något, berättar hon.

FOTO: MATTIAS BENGTSSON BYFORS

Nyfikna besökare vid SAKs monter.

Även seminarierna var välbesökta. Fotograf Niclas Hammarström berättade om sina bilder från Afghanistan. Det var starka och skakande bilder på kvinnor som blir grovt misshandlade av sina män – och modigt berättar och ställer upp på bild.

Terese Christiansson och

Markus Håkansson diskuterade möjligheterna att förstå Afghanistan utifrån boken *Förstå Afghanistan*.

Hamid Zafar, Urban Hamid och Helena Lindholm samtade om hur hållbar fred kan byggas.

Flera av seminarierna kan ses i efterhand via Globala torgets hemsida.

Fullsatt med Fänge i Skåne under hösten

Anders Fänge har föreläst om Afghanistan flera gånger i **SKÅNE** under hösten. Den 25 september besökte han Utrikespolitiska föreningen på Malmö universitet. Salen var fullsatt med 70 personer, mestadels studenter. Anders Fänge talade bland annat om de senaste fredssamtalen under rubriken "War and Peace, Poverty and Development".

Den 26 oktober kom ett 50-tal personer till Skanörs bibliotek och lyssnade. De donerade 3 500 kronor till SAKs verksamhet. Anders Fänge har också föreläst på

FOTO: SABOOR ANSARI

Anders Fänge drog fullsatt hus hos Utrikespolitiska föreningen vid Malmös universitet.

Lunds och Helsingborgs stadsbibliotek.

Lokalföreningen i Lund fortsätter med sin studiecirkel och läser nu *Pärilan som*

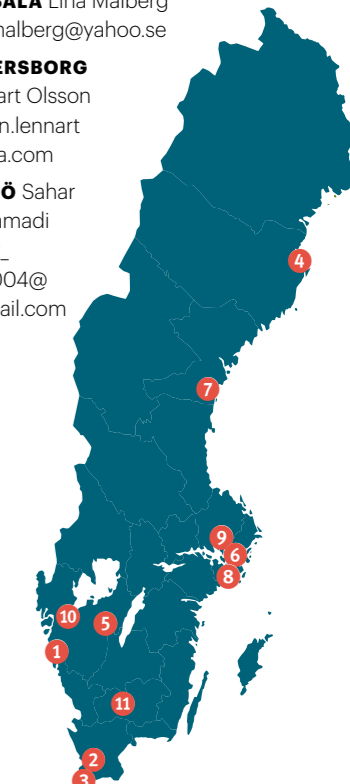
sprängde sitt skal. Studie-cirkeln och lokalföreningens styrelse har också träffat Malmös nya fristadsförfattare Mokhtar Wafayi.

32 250

kronor såldes det mattor för på Stockholms lokalförenings mattbasar "Flygande mattan" 26 oktober. Det motsvarar skolgång för 50 barn i Afghanistan under ett helt år. Mattorna såldes ut på rekordtid.

SAKs lokalföreningar

- GÖTEBORG** Tomas Jansson tomasjansson48@gmail.com
- LUND** Inger Blennow inger.blennow@gmail.com
- MALMÖ** Nader Barezai naderbarezai@hotmail.com
- SKELLEFTEÅ** Karl-Erik Wiklund karlerikwiklund@hotmail.com
- SKÖVDE/SKARABORG** Anders Boström andersbostrom28@gmail.com
- STOCKHOLM** Peter Karlsson, stockholm@sak.se
- SUNDSVALL** Åke Johansson ake_j@telia.com
- SÖDERTÄLJE** Hans L Hansson hasseshansson@gmail.com
- UPPSALA** Lina Mälberg lina.malberg@yahoo.se
- VÄNERSBORG** Lennart Olsson olsson.lennart@telia.com
- VÄXJÖ** Sahar Mohamadi sahar_ros2004@hotmail.com

Rosén drar fulla hus i Dalarna

Anders Rosén, styrelsemedlem i SAK, fortsätter att dra fulla hus vid sina föreläsningar i Dalarna. Till hans föreläsning i **ORSA** 9 oktober kom omkring 75 personer. Det bor 7000 invånare i kommunen. Besökarna gav totalt 5300 kronor.

”Just nu är det prioriterat att bli fler aktiva medlemmar”

Lina Mälberg, 35 år, arbetar på en webbaserad resebyrå och läser en kandidatexamen i religionsvetenskap. Efter snart tio år som medlem tog hon chansen att bli aktiv i en lokalförening när hon flyttade till Uppsala – och blev ordförande.

Hur började engagemanget i SAK?

– Jag har alltid varit intresserad av Afghanistan, och så såg jag en annons i Göteborg där SAK sökte personer som ville åka runt i skolor och berätta om föreningen. Jag blev medlem och gick en kurs hos SAK för att sedan kunna föreläsa.

Varför har du engagerat dig i Uppsala?

– Jag har bott i Kalmar och London tidigare. När jag flyttade till Uppsala tänkte jag: nu kan jag engagera mig i SAK igen, eftersom det finns en lokalförening här. Man gör en viktig insats, det är kul, man träffar mycket folk och det ger väldigt mycket. Det var i januari. När jag kom dit hade de ingen ordförande, och det var väldigt få aktiva. Men vi jobbar på att bli fler!

Varför blev du ordförande?

– De frågade! Jag kände att det skulle vara väldigt roligt och lärorikt inför framtiden, positivt på många sätt.

Vad lär du dig?

– Allt! Jag har aldrig varit ordförande förut. Bara att arrangera och samla till möten, allt det praktiska – man lär sig mycket gratis bara genom att ta tag i det. Och det finns många gyllene tillfällen att lära sig mer om Afghanistan i SAK.

Personer med funktionsnedsättning och deras rätt i samhället är en fråga som Lina Mälberg känner extra starkt för, både i Afghanistan och i Sverige.

Vad har ni på gång?

– Vi funderar på om vi ska ha någon form av julmarknad, och så ska vi se om vi kan få till ett samarbete med universitetet. Jag tänker att det kan vara en guldgruva. Vi kan alltid fråga om vi kan komma dit och presentera oss och föreläsa, de har ju både kurser och program där det kunde vara aktuellt. Jag tror att många studenter kan vara intresserade av SAK.

Vilka av SAKs frågor är viktigast för dig?

– Utbildning och jämställdhet, och särskilt personer med funktionsnedsättning

och deras rätt i samhället. Det ligger mig särskilt varmt om hjärtat.

Vad har du för förhoppningar med ditt engagemang?

– Just nu är det prioriterat att bli fler aktiva. Jag hoppas på ett samarbete med universitetet. Det är en kul utmaning. Jag hoppas att det syns att jag gjort skillnad när jag lämnar ordförandeskapet vidare. När jag är klar med mina utbildningar kan jag tänka mig att jobba med något av det jag lär mig – både om Afghanistan och om hur man arbetar med en lokalförening – rubbet! ● **EVA KELLSTRÖM FROSTE**

PÅ GÅNG

SCHYSST JUL

14/12 SAKs lokalförening i Uppsala medverkar på Schysst Jul. Försäljning av saffran, sadelskydd, böcker och smycken.
TID: 11-16.
PLATS: Missionskyrkan, S:t Olofsgatan 40, Uppsala.

FOTO: EVA KELLSTRÖM FROSTE

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE STOCKHOLM

4/2 Stockholms lokalförening håller årsmöte. Lokalföreningen återkommer om detaljer, se Stockholmsföreningens Facebooksida samt hemsida på sak.se. Medlemmar välkomnas att skicka in motioner till stockholm@sak.se
TID: 18.
PLATS: SAKs kansli, Malmgårdsvägen 63, Stockholm.

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE SÖDERTÄLJE

11/2 SAKs lokalförening i Södertälje håller årsmöte.
TID: 18:30.
PLATS: Björkbyvägen 8,

Södertälje.
ÖVRIGT: Möteshandlingar fås via hassehansson@gmail.com.

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE SKÖVDE/SKARABORG

18/2 SAKs lokalförening i Skövde/Skaraborg håller årsmöte. Efter årsmötet hålls föredrag och middag i samarrangemang med Röda Korset och Rädda Barnen. Årsmötet startar kl 18. Kl 19 håller

Margareta Wahlström, ordförande för Svenska Röda Korset, föredrag och kl 20 är det middag.
TID: 18.
PLATS: Västerhöjdsgymnasiet, Gymnasiegatan 1 i Skövde: ingång nr 5 (från gårdssidan).

NOMINERA TILL SAKs STYRELSE!

Valberedningen har påbörjat sitt arbete inför SAKs årsmöte 30 maj 2020 i Stockholm. Vi uppmanar alla lokalföreningar och medlemmar att senast 1 mars 2020 komma in med nomineringar (förslag) till följande poster: ordförande, fyra ordinarie ledamöter, två suppleanter, två föreningsrevisorer och två revisorssuppleanter.

På www.sak.se/dokument finns protokollet från årsmötet 2019, som visar vilka ledamöter som avslutar sina uppdrag 2020. I valberedningens riktlinjer antagna av årsmötet står vilka kompetenser som behövs i styrelsen.

Det går bra att få dessa dokument skickade till sig via SAKs kansli.

Din nominering ska innehålla för- och efternamn på den eller dem du vill nominera och personernas kontaktpuppgifter. Nomineringen ska också innehålla en motivering.

Skicka nomineringen till valberedningens ordförande Lennart Kotسالainen senast den 1 mars 2020 på lennartkotsalainen@gmail.com eller ring 0730-64 59 64 om du önskar ytterligare information.

Senast 1 mars 2020

Så ska SAK värva och engagera fler

De förändringar som färdplanen Medlemsrörelse 2021 föreslog börjar införas nästa år. SAKs Sverigechef Anna Ek berättar om huvuddragen i färdplanen.

– Ett är att vi ska se hur vi kan bli bättre på att värva nya medlemmar, ett annat att göra ett internt arbete i vår organisationskultur så att fler känner att det finns en plats för dem: unga, kvinnor, personer som inte har så mycket erfarenhet av arbetet med Afghanistan. I konsultationerna med medlemsrörelsen har det kommit fram att vi ibland har utmaningar i att våga låta nya idéer ta plats i medlemsrörelsen. Det betyder inte att de aktiviteter vi har i dag är dåliga, utan handlar om att se hur vi kan stärka och komplettera varandra, säger Anna Ek.

Anna Ek

FOTO: MALIN HOELSTAD

EN TREDJE DEL är att medlemmar ska involveras i opinionsarbete och påverkan. En fjärde del handlar om fler möjligheter att engagera sig. Årsmötet i maj i år fattade beslut om ändrade stadgar som bland annat innebär rösträtt för alla medlemmar på årsmötet (förutsatt att vissa krav vad gäller medlemskapet uppfylls) och möjligheten att även engagera sig i temanätverk.

” Vi vill att unga ska känna sig välkomna.

Anna Ek

– Vi vill att unga ska känna sig välkomna i föreningen. Vi behöver en förnying för att bli långsiktigt hållbara, säger Anna Ek.

I NÄSTA STRATEGISKA PLAN, från och med 2022, ska medlemsrörelsens roll och funktion tydligt vara med.

– SAK är en ideell förening med medlemmar och det är viktigt att vårda och satsa på den delen av organisationen. Vi tror också att det finns ett engagemang i samhället för de frågor som vi arbetar med, som utbildning och jämställdhet. Vi vill och ska bli bättre på att kunna vara en kanal för allmänhetens engagemang, säger Anna Ek. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

LINAS TRESTEGSRACKET FÖR ÖKAT ENGAGEMANG

1 FLER MEDLEMMAR. Fler aktiva medlemmar! Jag hoppas på ett samarbete

med universitetet. Där borde finnas många studenter som är intresserade av vårt arbete.

2 FLER AKTIVITETER. Med fler aktiva medlemmar kan vi ordna fler aktiviteter.

3 MER KUNSKAP. Med fler aktiviteter kan vi få ut mer kunskap och in mer bidrag till verksamheten i Afghanistan.

ATT FÖRSTÅ ETT LAND. ETT FOLK. EN KULTUR. ÄR DET MÖJLIGT?

**Köp boken "Förstå Afghanistan" på
www.sak.se/boken**

VAR MED OCH FÖRÄNDRA!

Stöd oss nu.

Swisha din gåva till 900 7808

Bli medlem på

www.sak.se/medlem

90 SVENSK
KONTO | INSAMLINGS
KONTROLL

Svenska
Afghanistankommittén

För att du ska kunna få aktuell information från SAK sparar vi dina uppgifter enligt GDPR (General Data Protection Regulation). På www.sak.se/integritetspolicy kan du läsa om hur vi skyddar dina personuppgifter.